

gösteren şiddet ve sadizm, babaları da pedagogları da telaşlandırmıştır. Bununla beraber «Pieds Nickelés»nin yerini, bir çok ailelerde «Tintin»le «Spirou» almıştır. Bu yayımların gördüğü rağbeti sağlayan resimli hikâyeler (comics) dir. Bu renkli resimlerin telkin gücü sayesinde gerçek dışılık, durumların olağan üstülüğü, gezegenler arası yolculuklar, çöllerdeki serüvenler olağan şeylermiş gibi görünmektedir. «Comics»ler, dili baloncuklar için teksif ederek «doğrudan üslubun» nefis örneklerini sunmaktadırlar. İtalyanlar buna «fumetti» diyorlar. Leopar derisinden donu ile yenilmez Tarzan, silindir şapkası ile kurşun işlemez «Mandrake» bu garip mitolojinin başlıca kahramanları. Bu resimli dergilerde ne şiir var ne şairane-lik; hepsini birden kötüleyemeyiz ama kalıcı eserler verdikleri de söylenemez.

Bir çocuk şiiri var, çocuklar için yazan şairler, güldesteler mevcut; bu şiirin kaynakları da biliniyor. Çocuk edebiyatının bir dalı bu, belki de en az göze çarpan fakat en canlı olanı. Oyun için yazılan ahenk- li, kafiyeli bu şiirlere Fransa'da «Comptines», İngiltere'de «Nursery Rhymes» denir. Masallar kadar esra- rengiz, masallar kadar cihanşumul bir tür. «Chan- son»un kız kardeşi.

Bu kafiyeli hikâyelerdeki peri masallarını ezber-lemek için okuma yazma bilmeye lüzum yok. Az za- man önce yazıya geçirilmiş. Hugo'nun şiirleri arasın- da da çocuklara seslenenler var. Sully Prudhomme, François Copée, Lucie Delarue, Mardrus de çocuklar için şiirler yazmak istemiştir ama pek başarılı olama- mışlar. Zamanımızda da bir çok şairler «Comptines»- leri taklit ediyor.

Şiirle masal arasında, «chantefable» la «fable» var. Çocuklar hâlâ La Fontaine'i okuyor. Fransız veli- ahtını düşündürmek için Ezop'dan aktarılmış çoğu. Çocuklar anlamazmış La Fontaine'i... Bal gibi anlar- lar. Ama onlar da, bizim gibi, kendilerine göre an-

larlar. Fabl'ler çocuklar için biçilmiş kaftan: konuşan hayvanlar, güzel anlatılmış hikâyeler aracılığıyla ah- lâk dersi verilir. Fabl'lerden kalkarak hikâyeler yazı- labilir, hikâyeler de roman için değerli bir kaynak. Fransız çocuk edebiyatı oldukça talihli. Babaları: Per- rault ile La Fontaine.

Çocuklar için yayımlanan nefis ansiklopedilere, hem lüks hem de ucuz albümlere ve sayısız kitaplara bir göz atarsak şöyle bir hükme varırız: bu edebiyat ısmarlama bir edebiyattır, ahlâkın emirleriyle, psiko- lojinin, ticaretin ve hürriyetin emirleri arasında emek- leyerek yolunu aramaktadır henüz. Bununla beraber görevini de saygıdeğer bir biçimde yerine getirmek- tedir. Dışardan gelen kitaplar önemli yer tutmakta. Ortalama nitelik bakımından Fransız yazarlarınkin- den üstün de. Çeşitli süzgeçler var, bu süzgeçler yü- zünden karışıklıklar oluyor ama gerçek değerler d- korunuyor. Bugün «Ad Usum Delphini»³ bir edebiyat söz konusu değil artık, dünyanın bütün çocuklarına seslenen bir edebiyat peşinde insanlık. Yaş, cinsiyet, din, içtimai sınıflar, mazi, hal, istikbâl dikkate alın- mak istenmiyor. Bu iş için büyüklerin yardımına da ih- tiyaç var. Saint-Expéry'nin «Küçük Prens»i yazması gibi...»

*Kültürden İrfana, Cemil Meriç,
İnsan Yayınları, İstanbul 1986*

(3) Velihtın okuması için gözden geçirilmiş ve kısaltılmış baskı anlamına latince deyim.